

Pravnik

2013

**Pregled
novih
stručnih
izdanja**

Snježana Vasiljević: Neka se čuje i druga strana: primjeri spolne i etničke diskriminacije, Centar za ženske studije, Zagreb, 2012.

Knjigu *Neka se čuje i druga strana* napisala je dr. Snježana Vasiljević koja je diplomirala i doktorirala na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, a magistrirala na Institutu za kriminologiju Pravnog fakulteta u Cambridgeu, Darwin koledž. Radila je kao suradnica UNIFEM-a i UNDP-a, a trenutno je zaposlena na Pravnom fakultetu u Zagrebu na Katedri za europsko javno pravo. Dobitnica je nagrade Američke odvjetničke komore za najbolji rad na području spolne diskriminacije (ABA CEELI). Glavna područja njezinog stručnog interesa su diskriminacija u Europskoj uniji, ljudska prava, europska raznolikost i nacionalni identiteti Europske unije.

Knjiga dr. sc. Snježane Vasiljević, obrađuje pitanje diskriminacije, posebno problematizirajući onu spolnu i etničku. Izdavač je Centar za ženske studije, u sklopu projekta AD ACTE (*Anti Discrimination Actions Towards Equality of Woman and Man*) koji je ujedno i jedna od nevladinih organizacija u kojoj autorica stručno djeluje. Knjiga je podijeljena na šest osnovnih dijelova: Zašto govorimo o diskriminaciji, Diskriminacija i oblici diskriminacije, Dokazivanje diskriminacije i prebacivanje tereta dokazivanja, Zastupanje žrtava, Postupak pred Sudom Europske unije te Postupak pred Europskim sudom za ljudska prava.

Prvi dio knjige obrađuje pojam diskriminacije, definirajući ga kao razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili bilo koji oblik stavljanja osobe u nepovoljniji položaj isključivo zbog neke od njezinih osobina ili zbog pripadanja određenoj skupini. Ističe se važnost diskriminacije te se objašnjava kako je raspoznati. Navodi se primjer diskriminatorne prakse pri zapošljavanju u slučaju *Senida*, koji može poslužiti kao primjer pojave izravne diskriminacije na temelju spola i etničke pripadnosti. Govori se o ravnopravnosti spolova, koja u Republici Hrvatskoj pravno uporište nalazi u Zakonu o ravnopravnosti spolova. Također se navodi i slučaj „*Dragana*“, kao primjer izravne diskriminacije na temelju spola, etničke pripadnosti i obrazovanja.

U drugom dijelu knjige, autorica nas podrobnije upoznaje s pojedinim oblicima diskriminacije pa tako navodi spolnu, rasnu, izravnu, neizravnu i višestruku diskriminaciju. Za svaki oblik diskriminacije objašnjava naziv i navodi slučajeve iz prakse, kako bismo što jasnije raspoznali istu te upućuje na važeće zakone za suzbijanje diskriminacije na svim područjima. Naime, u Republici Hrvatskoj je uz Zakon o suzbijanju diskriminacije i već navedeni Zakon o istospolnim zajednicama, ovo područje uređeno i Ustavnim zakonom o nacionalnim manjinama, Kaznenim zakonom te Zakonom o radu. S obzirom da je *mobbing* danas jedan od popularnijih oblika uznemiravanja, u Republici Hrvatskoj, u ovom se poglavlju govori o uznemiravanju i spolnom uznemiravanju koji se međusobno razlikuju samo u vrsti neželjenog postupanja. Navode se i posebne mjere koje omogućuju osobama, koje su na

bilo koji način diskriminirane, da ravnopravno sudjeluju u životu, otklanjanjem nejednakosti ili vraćanjem oduzetih prava.

U trećem dijelu knjige, obrađuje se problematika dokazivanja diskriminacije u postupku pred sudom. U postupku dokazivanja diskriminacije, žrtva treba učiniti vjerojatnom postojanje osnove sumnje, da bi se kroz utvrđenje iste, mogla donijeti sudska odluka. Ovdje se naglašava prebacivanje dokaza na počinitelja, koje uobičajeno ne postoji u kaznenim i prekršajnim postupcima jer je suprotnost presumpciji nevinosti koja se tamo zagovara. Možemo zaključiti kako je dovoljno postići stupanj vjerojatnosti diskriminacije kako bi se parnica pokrenula, a najčešći dokazi za diskriminatorno ponašanje su izjave svjedoka, dokumenti i općepoznate činjenice. U nastavku knjige se obrađuju sankcije, predviđene ukoliko se u postupku utvrdi da je postojalo diskriminatorno ponašanje. Pravne norme ili odluke koje su dovele do diskriminacije su ništetne i mogu se ukinuti ili poništiti, a ako se diskriminacija provodi zakonom ili drugim propisom, kakve će posljedice takvo utvrđenje imati s obzirom na konkretni propis, donosi Ustavni sud. Spominje se i izvansudski način rješavanja sporova kao što je medijacija ili mirenje.

Četvrti dio knjige ukazuje na mehanizme koji su potrebni za zaštitu žrtve od diskriminacije. Pravna zaštita uključuje informativno, edukativno i preventivno djelovanje, te predpostupovnu zaštitu u okviru tijela za promicanje jednakih mogućnosti. Stupanjem na snagu Zakona o suzbijanju diskriminacije 01. siječnja 2009. godine, Pučki pravobranitelj je postao središnje tijelo za suzbijanje diskriminacije. Uz njega postoje i posebni Pravobranitelji. Navode se Pravobranitelj za ravnopravnost spolova, Pravobranitelj za osobe s invaliditetom i Pravobranitelj za djecu. Spominju se nevladine organizacije civilnog društva, čija je svrha cjelovito promicanje zaštite ljudskih prava, vladavine prava i demokratskih vrijednosti u društvu. Objašnjava se uloga umješača u svrhu olakšanja procesnog položaja žrtve diskriminacije te mehanizam udružne tužbe. Navode se sindikati i prijatelji suda koji također imaju važnu ulogu u suzbijanju diskriminacije.

Peti dio knjige posvećen je opisu postupka pred Sudom Europske unije kao najvišim tijelom Europske unije. Čine ga Europski sud, Opći sud i Sud za službenike EU. U ovom je dijelu istaknuto kako, za razliku od klasičnih postupaka pred sudovima država članica, jednom protumačena odredba Europskog suda vrijedi prema svima (*erga omnes*), a ne samo prema strankama u sporu (*inter partes*). U ovom se dijelu razrađuje predmet *Hajduhadhaz*, pokrenut pred mađarskim Vrhovnim sudom, kao primjer udružne tužbe nevladine organizacije u vezi sa segregacijom romske djece u osnovnim školama. Na tom se primjeru ukazuje na problem neupućivanja prethodnog pitanja Europskom sudu, koji proizlazi iz činjenice da europske institucije nemaju pravo same intervenirati u nacionalne sudske postupke.

Šesti dio knjige objašnjava postupak pred Europskim sudom za ljudska prava koji štiti prava propisana u Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Upozorava se na činjenicu kako će se razmatrati samo zahtjevi država koje su ratificirale Konvenciju, što je slučaj u Republici Hrvatskoj. Kao daljnji uvjeti za obraćanje Europskom sudu za ljudska prava, navode se iscrpljenost svih domaćih pravnih lijekova te podnošenje zahtjeva unutar šest mjeseci od dana donošenja konačne odluke. Navedena je adresa na koju se zahtjev može uputiti te što sve zahtjev mora sadržavati kako bi se pravovaljano zaprimio.

Knjiga je namijenjena svima kao edukacija o diskriminaciji uopće i pružanju pravne pomoći diskriminiranim žrtvama. Jako je važno da studenti Pravnog fakulteta budu upoznati s ovom problematikom te da znaju uputiti žrtvu u cijelu nacionalnu i europsku pravnu regulativu. Diskriminacija je veliki problem suvremenog društva, ali donošenjem kvalitetnih propisa za njeno suzbijanje te radom adekvatnih institucija za provođenje istih, doprinosi se uspješnoj prevenciji i sankcioniranju diskriminatornih ponašanja. Republika Hrvatska ima više antidiskriminacijskih zakona s čijom primjenom se sve više radi na svijesti naših državljana.